

kao sredstvo za spasavanje da bismo se ispetljali iz svih zapleta potonjih vremena“, smatrajući da taj „savet skromnosti“ ima isti izvor kao i „traženje od obrazovanog društva da se vrati divljacima“ – jer se ne razume da se „početak“ ili „praizvor“ ne treba tražiti u nekoj autoritativnoj ideji, nego „u mišljenju i samoj ideji“! Na isti način, i praizvor pojma umetnosti ne može se tražiti ni na jednom drugom mestu osim u sâmom pojmu ideje, kao ključu Platonove filozofije.

Ono što smo na ranijim časovima utvrdili jeste da - bez obzira na različite pozicije koje imaju unutar Platonove filozofije, pitanje umetnosti ne može biti u potpunosti obuhvaćeno bez pitanja lepote. Ideja lepote zauzima jednu od najznačajnijih pozicija Platonove filozofije, zbog čega je naknadno bila suprotstavljena pojmu umetnosti, koji se razume kao „pojava pojave“. „Gozba“ uzdiže pojam lepote na najvišu poziciju u dotadašnjoj tradiciji mišljenja - „što bismo tek onda imali misliti kad bi ko mogao postići to da vidi lepotu po sebi, jasnu kao sunce, čistu, nepomešanu, ne ispunjenu ljudskom ploti i bojama i mnogim drugim smrtnim tricama i kućinama, nego kad bi mogao da sagleda samu božansku lepotu u jedinoj njenoj prilici“.

Lepota po sebi nema sadržaj efemernih i prolaznih pojedinačnosti, niti je uslovljena promenljivim ljudskim odrednicama – ona je večna, božanska i predstavlja vrhunsku harmoniju – što se jasno naglašava u razgovoru Diotime i Sokrata, gde Diotima saopštava: „neharmonično je sa svim što je božansko ono što je ružno, dok je ono što je lepo harmonično“. Ovo, gotovo tautološko, određenje zapravo usmerava mišljenje na put kojim je moguće kretati se prema pojmu lepote po sebi, a koji je suštinski vezan za pojam harmonije. U „Gozbi“ je pojam lepote doveden u nužno vezu sa pojmom ljubavi. Ljubav je u početku usmerena ka lepoti jednog tela, potom svih lepih tela, usmeravajući se zatim na lepotu duše, a potom na lepotu duša uopšte. Lepota se zatim pojavljuje u ljudskim delima, da bi kao krajnji cilj imala *nauku o lepom*. Ideja lepog je ono prvo, večno i nedeljivo, koje je celovito i čisto. Platon smatra da svet ima dve potpuno različite sfere, sferu vidljivog (horaton) i sferu mislivog (noeton), koje je natčulno i nevidljivo. Budući da je duša srodna idejama, koje su mislive, a ne vidljive, ona jeste ono što jeste jedino kada posmatra ideje – a to posmatranje čini saznanje.

U dijalogu „Hipija veći“, koji smo razmatrali na početku semestra, pokazali smo da Platon osvetljava potpuno drugu dimenziju određenja lepote – pokazujući šta ona *nije*, odnosno, ukazuje na stranputice u koje mišljenje može da se uplete: Hipija ne razlikuje lepotu pojedinačnih stvari od lepote same – i pita se: „pa u čemu je razlika?“, zbog čega ne iznenađuje činjenica da on pojam lepote vezuje za *lepu mladu devojkicu, zlato i srećan ljudski život* – „najlepše je za čoveka da bude bogat, zdrav, da ga Heleni poštuju, da stigne do starosti, da lepo sahrani svoje roditelje kad umru, da ga lepo i veličanstveno pokopaju njegovi potomci“. Sokrat, pak, vezuje lepo (to kalon) za ono